

2023 m. balandžio 5 d.
Vilnius

Siunčiama tik elektroniniu paštu

LR Sveikatos apsaugos ministerijai

Vilniaus g. 33, LT-01402 Vilnius

ministerija@sam.lt; neringa.lipskiene@sam.lt

DĖL ŠAKINĖS KORUPCIJOS PREVENCIJOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMOJE 2023–2028 VEIKSMŲ PLANO PATVIRTINIMO

Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacija (POLA) gavo 2023 m. kovo 22 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – SAM) persiūtą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymo „Dėl Šakinio korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2023-2028 metų veiksmų plano patvirtinimo“ projektą Nr. 23-4034 (toliau – Projektas). Susipažinus su Projektu, teikiame žemiau nurodytus pasiūlymus ir komentarus.

Visų pirma, pritariame Projekte pateiktoms korupcijos atsiradimo prielaidų sveikatos priežiūros sistemoje formuluotėms. Pažymime, jog Projekte išskiriamos aktualios korupcijos atsiradimo prielaidos su kuriomis susiduria ir mūsų bendruomenės nariai. Ne kartą esame pažymėję, jog viena iš priežasčių lemiančių smulkios korupcijos atsiradimą – netinkamas išankstinės pacientų registracijos informacinės sistemos (IPR IS) veikimas. Kaip ir nurodoma Projekte, ne visos Lietuvos nacionalinei sveikatos sistemai (toliau – LNSS) priklausančios asmens sveikatos priežiūros įstaigos (toliau – ASPI) yra sistemos naudotojos, o dalis iš sistemos naudotojų nėra pakankamai aktyvios, t. y. duomenų atskleidimas sistemoje 100 proc. nėra užtikrintas, o pacientai iš sistemos gauna ribotą informaciją apie registracijos laikus. Todėl sutinkame, kad atsizvelgus į tai, kad sveikatos priežiūros įstaigos taiko skirtingą informacijos suvedimą apie galimus registracijos laikus, taip pat vis dar atsiranda įstaigų, kurios naudoja ir savo registracijos sistemas, šis vieningos tvarkos trūkumas, sukelia priežastis atsirasti smulkiajai korupcijai ir piktnaudžiavimams.

Nors pritariame Projekto priemonių plano 1.1. Uždavinio „Didinti įstaigų veiklos viešumą ir atskaitingumą visuomenei“ 14 kriterijuje nustatytiems siektiniams IPR IS registracijų rodiklių dydžiams (70 proc. pirminio lygio ambulatorinėms asmens sveikatos priežiūros paslaugoms gauti; 95% antrinio ir tretinio lygio specialistų ambulatorinėms asmens sveikatos priežiūros paslaugoms gauti), manome, kad nėra tikslinga užsibrėžti vienodą rodiklį 2023, 2024 ir 2025 metams. Siūlome, apsvarstyti ir nustatyti, kad šis rodiklis kiekvienais metais augtu bent jau 5%. Tokiu būdu būtų galima pamatuoti progresą.

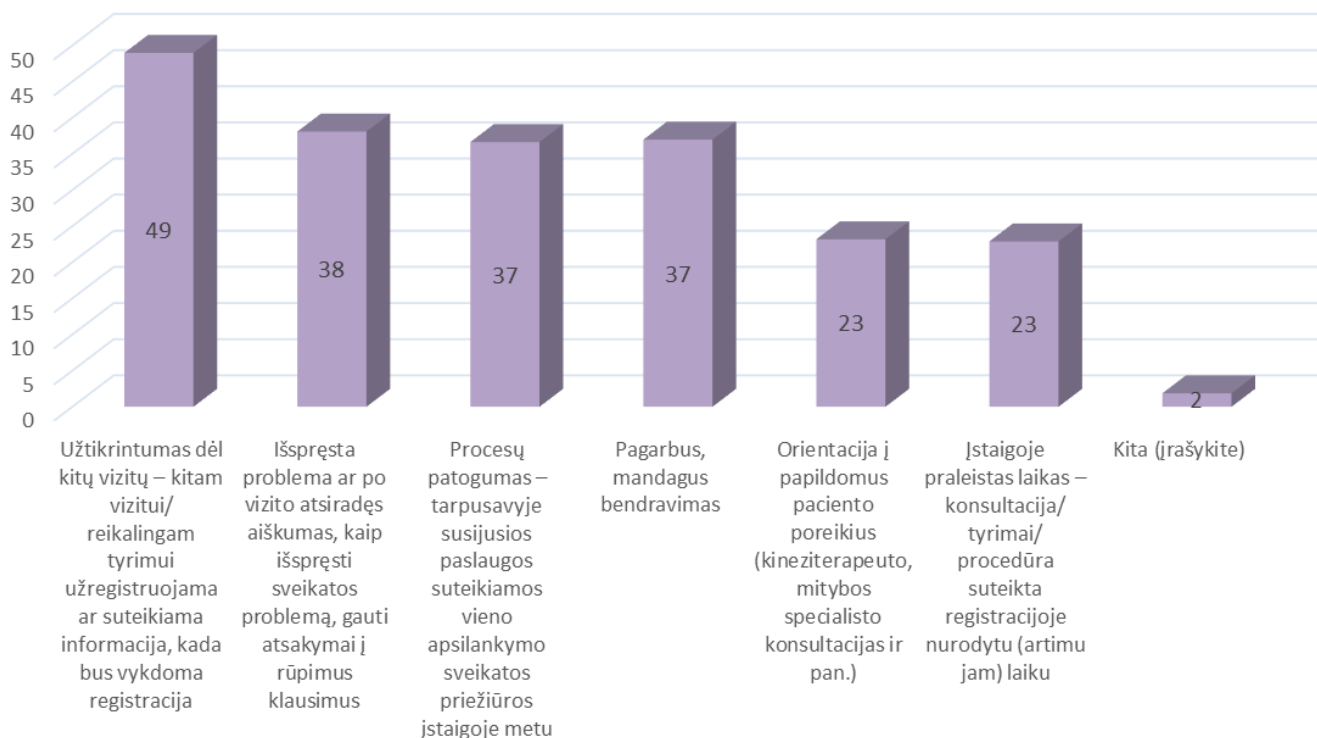
Papildomai siūlome apsvarstyti ir prie kriterijų įtraukti įpareigojimą ASPI pacientams vieningai pateikti vėliausius galimus registracijos laikus skirtingiems specialistams (pvz. dviems/trims mėnesiams į priekį), taip pat papildomai įpareigojant ASPI pateikti informaciją (tikslią datą), kada registracijos laikotarpis bus atnaujintas ir jei specialistas šiuo metu pacientų nepriima, nurodyti priežastis ir informaciją, kodėl registracija pas specialistą yra sustabdyta (pvz. specialistas serga, atostogauja ar kt.).

Antra, pritariame, kad tikslinga skatinti ASPI vykdyti pacientų apklausas (priemonių plano priemonė Nr. 1.1.6), didinti pacientų raštingumą, parengiant atmintines kaip pasiruošti vizitui, (priemonių plano priemonė Nr. 1.1.7) ir skelbti informaciją apie pacientų teises ir pareigas (priemonių plano priemonė Nr. 1.1.13), vis dėlto praktikoje matome, kad ASPI skirtingai pateikia šią informaciją ir neretai ji būna pacientui nesuprantama ar patogia neprieinama. Manome, kad reikėtų apsvarstyti

galimybę apie gairių parengimą ASPI, kaip tokia informacija turėtų būti parengiama ir pateikiama pacientams. Taip pat Projekte užsimenama, kad daugelyje valstybių taikomi PROM (angl. patients reported outcome measures) ir PREM (angl. patients reported experience measures) – instrumentai, kurių kol kas neturime Lietuvoje. Svarstyti, kad tokia geroji praktika galėtų būti perkeliama arba į ASPI atliekamas apklausas, arba į planuojamas SAM pacientų apklausas.

Trečia, atsižvelgiant į pateiktą informaciją apie planuojamus vykdyti projektus ir priemones, skirtas sukurti sistemai, skirtai sveikatos sistemos veiklos vertinimui (stebimų rodiklių sąrašus, kiekvieno rodiklio skaičiavimo metodiką, standartizuotas rodiklių vertinimo gaires, rodiklių ribines vertes.), **bei įdiegti pacientų grįžtamojo ryšio** (įskaitant pacientų pasitenkinimą) apie suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas vertinimo **įrankį**, panaudojant informacines technologijas, **prašome į šį procesą įtraukti ir pacientų organizacijų, įskaitant POLA, atstovus.** Informuojame, kad š.m. vasario mėn. organizavome POLA bendruomenės narių apklausą, kurioje šalia kitų klausimų taip pat teiravomės, ar apsilankius gydytojo paslaugose yra tekę pildyti apklausos anketą, kurioje buvo prašoma balais įvertinti gydytojo registratūros, slaugytojų, gydytojų darbo kokybę, suteiktos informacijos apie ligą, tolesnį gydymą aiškumą, bendrą pasitenkinimą paslaugų kokybę. Tokią anketą buvo pildę 24 proc. apklaustųjų, iš jų tik 30 proc. nurodė, kad mano, kad atsakymai į tokį klausimą atspindi realią pacientų nuomonę. Taip pat pacientų bendruomenės paklausėme, jei po kiekvieno vizito būtų sudaryta galimybė įvertinti gautų paslaugų kokybę, kokius aspektus norėtų (galėtų) įvertinti? Žemiau pateiktame grafike pateikiame apibendrintus atsakymų variantus, iš kurių matyti, kokie kokybės rodikliai pacientų vertinimu yra svarbūs, taip pat atkreipiame dėmesį, kad visi šie rodikliai gali būti nesunkiai aprašomi bei įvertinami, todėl siūlytume, **kuriant sistemą, skirtą sveikatos sistemos veiklos vertinimui, į stebimų rodiklių sąrašą įtraukti bent 4 daugiausiai pacientų balsų surinkusius aspektus.**

Jeigu po kiekvieno vizito būtų sudaryta galimybė įvertinti gautų paslaugų kokybę, kokius aspektus norėtumėte (galėtumėte) įvertinti? (n=2584), %

Ketvirta, prašome pacientų organizacijas, įskaitant POLA įtraukti į planuojamą bendradarbiavimo su pacientų organizacijomis reglamentavimo pakeitimų rengimą. Projekto priemonių plano priemonėje Nr. 2.1.5 nustatyta, kad planuojama parengti sveikatos apsaugos ministro 2020 m. sausio 15 d. įsakymo Nr.

V-51 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos bendradarbiavimo su nevyriausybinėmis organizacijomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimą, reglamentuojant aiškius reikalavimus asociacijoms, viešosioms įstaigoms, visuomeninėms medikų organizacijoms, pacientų organizacijoms ir kitiems juridiniams asmenims, deleguojantiems savo narius į Sveikatos apsaugos ministerijos sudaromas darbo grupes ar komisijas. Kadangi, viena iš POLA veiklos sričių yra pacientų advokacija, prašome įtraukti į su šiuo klausimu susijusias diskusijas ir planuojamų pakeitimų rengimą.

Tai pat atkreipiame dėmesį, kad Veiksmų plano aprašomosios dalies 59 punkto formuluotė turėtų būti tikslinama, išlaikant minties nuoseklumą, kad aprašomos prielaidos, o ne patvirtinti faktai: „Tačiau įtraukiant NVO į sveikatos politiką, būtina valdyti ir kylančias rizikas, ~~kadangi pasitaiko atvejai~~, kai į Sveikatos apsaugos ministerijos sudaromas darbo grupes dėl vaistinių preparatų kompensavimo ar jų kainodaros teisinio reguliavimo yra įtraukiami asociacijų, gaunančių paramą iš farmacijos įmonių, deleguojami nariai, kurie, atstovaudami asociacijoms, ~~iš tiesų dažnai~~ **galimai** atstovauja farmacijos įmonių interesams, ~~daro įtaką priimant sprendimus.~~“

Kviečiame atsižvelgti į pateiktus pasiūlymus ir pastebėjimus. Esame ir toliau pasirengę bendradarbiauti antikorupcijos klausimais, todėl prašome informuoti apie tolimesnius su Projekto įgyvendinimu susijusius veiksmus. Visą informaciją prašome siųsti POLA el. paštu info@pola.lt, o kilus papildomiems klausimams kreiptis į POLA prezidentą Gediminą Žižį (mob.tel. 8 698 11009) arba POLA direktorę Neringą Čiakienę (mob.tel. 8 630 60636).

***

Primename, kad POLA yra skėtinė nevyriausybinė organizacija, šiuo metu vienijanti 30 onkologinėje srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų ir turinti daugiau nei 36 000 bendruomenės narių. POLA yra skaidri ir nepriklausoma, onkologinių pacientų interesus atstovaujanti organizacija, kurios misija – dėti visas įmanomas pastangas siekiant pagerinti onkologinių pacientų ir jų artimųjų gyvenimo kokybę.

Pagarbiai
Gediminas Žižys

POLA prezidentas

